

V Bruseli 15. 12. 2020
SWD(2020) 347 final

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

ZHRNUTIE SPRÁVY O POSÚDENÍ VPLYVU

Sprievodný dokument

[Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru, ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 347/2013]

{COM(2020) 824 final} - {SEC(2020) 431 final} - {SWD(2020) 346 final}

Súhrnný prehľad
Posúdenie vplyvu revízie usmernení pre transeurópske energetické siete (nariadenie o TEN-E)
A) Potreba konať
V čom spočíva problém a prečo ide o problém na úrovni EÚ?
V súčasnom nariadení o TEN-E sa stanovil nový prístup k plánovaniu cezhraničnej infraštruktúry, ktorý spája zainteresované strany v rámci regionálnej spolupráce s cieľom identifikovať a pomôcť pri realizácii projektov spoločného záujmu, ktoré najviac prispievajú k vnútornému trhu s energiou, bezpečnosti dodávok energie a k udržateľnosti. Takisto sa v ňom od členských štátov vyžaduje, aby zjednodušili postupy vydávania povolení pre projekty spoločného záujmu, a stanovujú sa v ňom podmienky prístupu k financovaniu z Nástroja na prepájanie Európy (NPE). Z hodnotenia súčasného nariadenia o TEN-E vyplynulo, že hoci ciele súčasného nariadenia zostávajú vo veľkej miere v platnosti, zameranie sa na ciele na roky 2020 a 2030 sa musí zintenzívniť, aby odzrkadľovalo nový politický kontext a cieľ klimatickej neutrality do roku 2050 v rámci Európskej zelenej dohody. Okrem nového politického kontextu a cieľov sme v poslednom desaťročí zaznamenali rýchly technologický rozvoj. Boli identifikované dva hlavné problémy: 1) druh a rozsah rozvoja cezhraničnej infraštruktúry nie sú plne v súlade s cieľmi energetickej politiky EÚ, najmä pokiaľ ide o Európsku zelenú dohodu a cieľ klimatickej neutrality, a 2) oneskorenia pri realizácii projektov. Zvýšený cieľ v oblasti klímy do roku 2030 a cieľ klimatickej neutrality podľa Európskej zelenej dohody a oznámenia „Čistá planéta pre všetkých“ si vyžadujú dôkladnú transformáciu európskeho energetického systému na strane ponuky aj dopytu. To znamená, že je potrebné mať infraštruktúru na podporu tejto európskej energetickej transformácie vrátane rýchlej elektrifikácie so zdvojnásobením podielu výroby elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, prudkého nárastu využívania obnoviteľných a nízkouhlíkových plynov, integrácie energetického systému a väčšieho využívania inovačných riešení. Nie všetky kategórie infraštruktúry relevantné pre energetickú transformáciu sú v súčasnosti oprávnené na získanie štatútu projektov spoločného záujmu (napr. vodík) a niektoré dostatočne nezohľadňujú technologický vývoj (napr. inteligentné siete). Oneskorenia pri realizácii prioritných projektov, ktoré boli označené ako nevyhnutné na dosiahnutie cieľov energetickej a klimatickej politiky EÚ, by ohrozili požadovanú urýchlenú zmenu energetického systému. Realizácia kľúčových projektov infraštruktúry stále trvá príliš dlho. V roku 2020 sa 27 % projektov spoločného záujmu v oblasti elektrickej energie oneskorilo v priemere o 17 mesiacov oproti pôvodne plánovanému dátumu uvedenia do prevádzky.
Čo by sa malo dosiahnuť?
Všeobecným cieľom je uľahčiť včasný rozvoj vhodnej energetickej infraštruktúry v celej EÚ a v jej susedstve s cieľom umožniť splnenie cieľov EÚ v oblasti energetiky a klímy v súlade s Európskou zelenou dohodou, najmä pokiaľ ide o ciele na roky 2030 a 2050 vrátane cieľa klimatickej neutrality, ako aj o integráciu trhov, konkurencieschopnosť a bezpečnosť dodávok energie pri čo najnižších nákladoch pre spotrebiteľov a podniky. Medzi konkrétne ciele patrí: 1) umožniť identifikáciu cezhraničných projektov a investícií naprieč EÚ a so susednými krajinami, ktoré sú potrebné na dosiahnutie cieľov v oblasti energetickej transformácie a klímy, 2) zlepšiť plánovanie infraštruktúry na účely integrácie energetického systému a sústav na mori, 3) skrátiť povoľovacie konania pre projekty spoločného záujmu, aby sa zabránilo oneskoreniam v projektoch, ktoré uľahčujú energetickú transformáciu a 4) zabezpečiť primerané využívanie nástrojov rozdelenia nákladov a regulačných stimulov.
Aká je pridaná hodnota opatrení na úrovni EÚ (subsidiarita)?

Na rozvoj cezhraničnej energetickej infraštruktúry je potrebný únijský rámec spolupráce medzi členskými štátmi. Právne predpisy a opatrenia jednotlivých členských štátov nepostačujú na realizáciu týchto projektov infraštruktúry. Z hospodárskeho hľadiska možno rozvoj energetickej siete najlepšie dosiahnuť, keď sa plánuje z európskej perspektívy a zahŕňa tak opatrenia EÚ, ako aj opatrenia členských štátov rešpektujúc ich príslušné právomoci. Hodnotenie súčasného nariadenia o TEN-E potvrdilo, že nariadenie jednoznačne poskytlo pridanú hodnotu v porovnaní s tým, čo by sa mohlo dosiahnuť len na vnútroštátnej alebo regionálnej úrovni.

B) Riešenia

Aké sú rôzne možnosti na dosiahnutie týchto cieľov? Je niektorá z možností uprednostňovaná? Ak nie, prečo?

Zvažovali sa rôzne možnosti politiky týkajúce sa týchto otázok:

A) ROZSAH PÔSOBNOSTI

- Inteligentné elektrizačné sústavy a uskladňovanie elektriny
- Plynárenská infraštruktúra, vodíkové siete a premena elektrickej energie na plyn
- Projekty s tretími krajinami (projekty vo vzájomnom záujme)

B) RIADENIE/PLÁNOVANIE INFRAŠTRUKTÚRY

- Sústavy pre energiu z obnoviteľných zdrojov na mori
- Plánovanie medziodvetvovej infraštruktúry

C) POVOĽOVANIE

- Urýchlenie dokončenia povolovacích konaní
- Jednotné kontaktné miesto pre rozvoj sústavy na mori

D) REGULAČNÉ ASPEKTY

- Zahrnutie úplných investičných nákladov

Z porovnania možností vyplýva, že na splnenie stanovených cieľov nestačí iba jediná možnosť. Zdá sa, že najvhodnejším nástrojom na dosiahnutie cieľov primeraným spôsobom je balík uprednostňovaných možností politiky opísaný v správe o posúdení vplyvu.

Aké sú názory jednotlivých zainteresovaných strán? Kto podporuje ktorú možnosť?

Pokiaľ ide o rozsah súčasného rámca, mnohé zainteresované strany poukázali na potrebnú aktualizáciu inteligentných elektrizačných sústav. Kým viaceré skupiny zainteresovaných strán, ktoré zastupujú najmä PPS a priemyselné združenia, považovali začlenenie nových plynárenských infraštruktúr za dôležité, mimovládne organizácie pôsobiace najmä v oblasti životného prostredia vyjadrili skôr zmiešanú podporu. Pokiaľ ide o riadenie a plánovanie infraštruktúry, zainteresované strany nevyjadrili konkrétne názory na budúci režim plánovania infraštruktúry na mori, pričom podporili úpravy zodpovedností v oblasti plánovania infraštruktúry a posilnili posudzovanie udržateľnosti. Zainteresované strany poukázali v súvislosti s povoľovaním na problémy spojené s komplexným a zdĺhavým postupom vydávania povolení pre projekty na mori, ktoré prekračujú hranice niekoľkých jurisdikcií, a žiadajú zjednodušenie tohto postupu.

C) Vplyvy uprednostňovanej možnosti

Aké sú výhody uprednostňovanej možnosti (prípadne hlavných možností, ak sa žiadna konkrétna možnosť neuprednostňuje)?

Posúdenie vplyvov sa do veľkej miery opiera o kvalitatívny prístup. Vzhľadom na nedostatok údajov

týkajúcich sa jednotlivých projektov, a to najmä v prípade nových kategórií infraštruktúry, nebolo možné kvantifikovať vplyvy v prípade všetkých možností. Okrem toho navrhované zmeny sú predovšetkým postupnými vylepšeniami súčasného rámca, ktorý sa považuje za pomerne funkčný.

Úpravou rozsahu pôsobnosti nástroja prostredníctvom zabezpečenia súladu kategórií infraštruktúry s cieľom klimatickej neutrality sa znížia emisie skleníkových plynov podporené optimálnym a efektívnym plánovaním integrovanej infraštruktúry, ktoré zároveň minimalizuje potenciálne vplyvy na životné prostredie. Zrýchlený proces vydávania povolení zároveň umožní rýchlejšiu realizáciu kľúčových projektov, čím sa urýchli aj dosiahnutie environmentálnych a sociálno-ekonomických prínosov.

Aké sú náklady na uprednostňovanú možnosť (prípadne na hlavné možnosti, ak sa žiadna konkrétna možnosť neuprednostňuje)?

Nariadením o TEN-E sa vytvára podporný rámec pre transeurópsku energetickú infraštruktúru tým, že sa stanovuje postup výberu projektov spoločného záujmu, ktoré potom môžu využívať ustanovenia na uľahčenie ich realizácie. V samotnom nariadení o TEN-E sa hospodárskym subjektom neukladajú povinnosti ani náklady, ale stanovujú sa v ňom požiadavky na realizátorov projektov spoločného záujmu, najmä PPS a PDS, ktorí sa rozhodnú požiadať o štatút projektu spoločného záujmu, a následne sa na nich budú vzťahovať určité povinnosti, najmä vo forme monitorovacích a ohlasovacích povinností. Okrem toho sa v nariadení o TEN-E stanovujú povinnosti príslušných vnútroštátnych orgánov a regulačných orgánov, pokiaľ ide o povoľovanie, regulačné stimuly a účasť verejnosti, ako aj prevádzkovateľov siete, pokiaľ ide o dlhodobé plánovanie siete. Spotrebiteľov sa dotýkajú najmä sieťové poplatky určené na financovanie investícií do regulačnej bázy aktív. Cílené využívanie nástroja TEN-E v spojení so selektívnou podporou z Nástroja na prepájanie Európy môže pomôcť zmierniť tieto náklady pre spotrebiteľov a zároveň minimalizovať riziko uviaznutých aktív.

Aký je vplyv na MSP a konkurencieschopnosť?

Neboli zistené žiadne priame vplyvy, pokiaľ ide o dodržiavanie predpisov alebo administratívne náklady pre malé a stredné podniky (MSP). MSP by mohli využiť zvýšenú konkurencieschopnosť v tých technologických oblastiach, ktoré sú zahrnuté do budúceho rámca TEN-E alebo sú v ňom posilnené (napr. odvetvie energie z obnoviteľných zdrojov na mori, digitálne služby alebo vodík).

Očakáva sa významný vplyv na štátne rozpočty a verejnú správu?

Zvýšená koordinácia a zefektívnenie existujúcich štruktúr v rámci príslušných orgánov členských štátov zodpovedných za výber a realizáciu projektov spoločného záujmu prinesie ďalšie zefektívnenie.

Očakávajú sa iné významné vplyvy?

Náklady na dodržiavanie predpisov sa znížia v dôsledku navrhovaných opatrení programu REFIT, akými sú zjednodušenie ohlasovacích povinností, účinnejšie monitorovanie a výnimka, pokiaľ ide o požiadavky na predbežnú konzultáciu, ak sa na ňu už vzťahujú vnútroštátne pravidlá podľa rovnakých alebo vyšších noriem ako normy stanovené v nariadení o TEN-E.

Proporcionálnosť

Balík uprednostňovaných možností politiky sa považuje za primeraný.

D) Nadväzná opatrenia

Kedy sa táto politika preskúma?
Účinnosť nových právnych predpisov by sa mohla preskúmať v roku 2026, keď by sa mal ukončiť druhý postup výberu projektov spoločného záujmu podľa nového rámca.